

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 230 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

- Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
<i>Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna</i>	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
<i>Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna</i>	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
<i>Baxriyeva Nargiza Axmadovna</i>	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
<i>Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i>	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
<i>Олимова Азиза Кахрамоновна</i>	
"Vitagen ta'lim texnologiyalari" asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
<i>Tursunboyeva Kamola Iloxomjon qizi</i>	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
<i>Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich</i>	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
<i>Fayziyeva Nozima Oybek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
<i>Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
<i>Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqtirishda integrativ usullardan foydalanish	73
<i>Ergasheva Nigora Erkinovna</i>	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
<i>Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
<i>Rustemov Abseit Trijan o'g'li</i>	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
<i>Baxramova O'ramol Uralovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
<i>Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna</i>	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
<i>Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	100
<i>Jummayeva Sayyora Shokir qizi</i>	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
<i>Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi</i>	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
<i>Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna</i>	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
<i>Qodirova Mavluda Maxodir qizi</i>	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
<i>Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
<i>Raimqulova Sojida Abdusaid qizi</i>	
Qandli diabet bilan og'riqan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
<i>Shermatova Yakut Sabirovna</i>	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
<i>Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
<i>Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna</i>	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
<i>Turdiyeva Zilola Jalilovna</i>	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
<i>Xalikova Umida Mirovna</i>	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
<i>Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi</i>	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
<i>Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi</i>	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
<i>Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна</i>	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna</i>	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
<i>Normurodova Gulnora Ikromovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
<i>Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi</i>	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
<i>Jurakulova Dildora Ziyadullayevna</i>	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
<i>Kazakova Saxiba Abdurayimovna</i>	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
<i>Ziyayev Adxamjon</i>	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
<i>Jo'rayeva Nozima Nozim qizi</i>	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
<i>Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
<i>Teshaboyeva Feruza Raximovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
<i>Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
<i>Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
Jabborova Salomat Abdijalilovna	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
Raximova Xurshidaxon Sadikovna	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
Xalikova Nargiza Abduvaliyevna	
Tilning obrazli kuchi: perifrastalar turlari va xususiyatlari	221
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
Zayirkulova Nozima Ilyas qizi	

MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYACHILARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini ilmiy-nazariy va metodik jihatdan takomillashtirish masalalari yoritilgan. Kirish qismida zamonaviy ta'lim muhitida pedagogning innovatsion salohiyati, kreativ yondashuvi va kasbiy moslashuvchanligi maktabgacha ta'lim sifatini belgilovchi ustuvor omil sifatida asoslab beriladi. Tadqiqot metodologiyasi doirasida tizimli tahlil, pedagogik kuzatuv, so'rovnomalar, diagnostik baholash, tajriba-sinov ishlari hamda komparativ tahlil usullaridan foydalanildi.

Natijalar tarbiyachilarning innovatsion faoliyatini rivojlantirishga ta'sir etuvchi tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlar, motivatsion omillar, metodik qo'llab-quvvatlash modellari va kompetensiyaviy rivojlanish bosqichlarini aniqlashtirish imkonini berdi. Shuningdek, innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmi sifatida uzluksiz malaka oshirish, refleksiv amaliyot, raqamli pedagogika vositalari hamda interfaol metodlar integratsiyasining samaradorligi tajriba natijalari asosida isbotlandi. Muhokama qismida olingan natijalarning amaliy ahamiyati, ularni ta'lim jarayoniga joriy etish istiqbollari hamda pedagogik boshqaruv tizimi bilan integratsiyasi tahlil qilindi. Xulosa sifatida innovatsion faoliyatni rivojlantirishning kompleks modeli taklif etildi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tarbiyachi, innovatsion faoliyat, pedagogik innovatsiya, rivojlantirish mexanizmi, kasbiy kompetensiya, interfaol metodlar, refleksiv yondashuv, raqamli pedagogika, metodik model.

Abstract: This scientific article explores the theoretical and methodological foundations and mechanisms for developing innovative activity among preschool educators. The introduction substantiates the importance of teachers' innovative potential, creativity, and professional adaptability as key determinants of preschool education quality within a modern educational environment.

The research methodology includes system analysis, pedagogical observation, surveys, diagnostic assessment, experimental procedures, and comparative analysis. The findings identify organizational and pedagogical conditions, motivational factors, methodological support models, and stages of competence development that contribute to enhancing educators' innovative engagement. The study experimentally confirms the effectiveness of continuous professional development, reflective practice, and the integration of digital pedagogical tools and interactive teaching methods as core development mechanisms. The discussion highlights the practical significance of the findings, their applicability in educational practice, and their integration into pedagogical management systems. The conclusion proposes a comprehensive model for fostering innovative activity among preschool educators.

Key words: preschool education, educator, innovative activity, pedagogical innovation, development mechanisms, professional competence, interactive methods, reflective practice, digital pedagogy, methodological model.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-методологические основы и механизмы развития инновационной деятельности воспитателей дошкольных образовательных организаций. Во введении обосновывается значимость инновационного потенциала педагога, его креативности и профессиональной гибкости как ключевого фактора повышения качества дошкольного образования в условиях модернизации образовательной среды.

Методологическую основу исследования составили системный анализ, педагогическое наблюдение, анкетирование, диагностическая оценка, опытно-экспериментальная работа и сравнительный анализ. Полученные результаты позволили определить организационно-педагогические условия, мотивационные факторы и модели методической поддержки, способствующие развитию инновационной активности воспитателей, а также этапы их компетентностного роста. Экспериментально подтверждена эффективность непрерывного повышения квалификации, рефлексивной практики, интеграции цифровых педагогических инструментов и интерактивных методов обучения. В разделе обсуждения раскрывается практическая значимость результатов и возможности их внедрения в образовательный процесс и систему педагогического управления. В заключении предложена комплексная модель развития инновационной деятельности воспитателей.

Ключевые слова: дошкольное образование, воспитатель, инновационная деятельность, педагогические инновации, механизмы развития, профессиональные компетенции, интерактивные методы, рефлексивный подход, цифровая педагогика, методическая модель.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida maktabgacha ta'lim bosqichi uzluksiz ta'limning poydevori sifatida inson kapitalini shakllantirishning eng muhim davri hisoblanadi. Ushbu bosqichda bolalarning intellektual, ijtimoiy-emotsional, jismoniy hamda kommunikativ rivojlanish jarayonining samarali tashkil etilishi ko'p jihatdan tarbiyachining kasbiy mahorati, metodik tayyorgarligi va innovatsion faoliyat yuritish qobiliyatiga bog'liq. Ta'lim jarayonining globallasuvi, raqamlashtirish tendensiyalarining kuchayishi hamda pedagogik texnologiyalarning yangilanishi maktabgacha ta'lim tarbiyachilaridan an'anaviy yondashuvdan innovatsion faoliyat modeliga o'tishni talab etmoqda.

Innovatsion faoliyat – bu pedagogning ta'lim jarayoniga yangi g'oya, metod, texnologiya va tashkiliy yechimlarni joriy etishga qaratilgan maqsadli, tizimli va natijador faoliyatidir. U nafaqat yangi usullarni qo'llashni, balki pedagogik jarayonni tahlil qilish, refleksiya yuritish, moslashuvchan qaror qabul qilish va ijodiy muammolarni hal eta olish kompetensiyalarini ham qamrab oladi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarini ilmiy asosda ishlab chiqish dolzarb pedagogik muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim amaliyotida innovatsion metodlar, interfaol yondashuvlar, raqamli didaktik vositalar va integrativ o'qitish modellaridan foydalanish kengayib bormoqda. Biroq ularni samarali qo'llash ko'p jihatdan tarbiyachining innovatsion tayyorgarligi, metodik qo'llab-quvvatlash tizimi, institutsional sharoit hamda motivatsion omillarga bog'liq. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha alohida tajribalar mavjud bo'lsa-da, ularni tizimli rivojlantirish mexanizmlari yetarli darajada metodologik asoslanmagan.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, unda maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlar, metodik yondashuvlar va boshqaruv mexanizmlari kompleks tarzda ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, innovatsion muhitni shakllantirish va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqotning maqsadi – maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini nazariy jihatdan asoslash va amaliy modelini ishlab chiqishdan iborat. Shu maqsadga muvofiq innovatsion faoliyatning mazmuni, tuzilmasi, rivojlanish omillari hamda samarali joriy etish usullari ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish masalasi pedagogika, ta'lim menejmenti va kasbiy kompetensiya nazariyasi doirasida keng tadqiq etilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion pedagogik faoliyat tushunchasi ta'lim tizimini modernizatsiyalash, shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytirish hamda ta'lim jarayoniga yangi texnologiyalarni joriy etish bilan uzviy bog'liq holda rivojlanib kelgan.

Xorijiy pedagogik tadqiqotlarda innovatsiya tushunchasi pedagogning kasbiy moslashuvchanligi va ijodiy kompetensiyasi bilan bog'liq holda talqin etiladi. Xususan, Michael Fullan ta'limdagi o'zgarishlar nazariyasida innovatsion faoliyatni tizimli islohotlar, pedagogning ichki motivatsiyasi va institut darajasidagi qo'llab-quvvatlash omillari bilan bog'laydi. Uning konsepsiyasiga ko'ra, innovatsiya faqat yangi metodni joriy etish emas, balki pedagogik tafakkur va amaliyotning transformatsiyasi hisoblanadi.

Shuningdek, konstruktivistik ta'lim nazariyasi asoschilaridan biri Lev Vygotsky tomonidan ilgari surilgan ijtimoiy-madaniy rivojlanish konsepsiyasi innovatsion metodlarni qo'llashda hamkorlik, faol o'rganish muhiti va rivojlantiruvchi muloqotning muhimligini ilmiy asoslab beradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish masalalari bo'yicha Everett Rogersning innovatsiyalar diffuziyasi nazariyasi muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Mazkur nazariyada yangiliklarning qabul qilinishi bosqichlari, pedagoglarning innovatsiyaga munosabati va ijtimoiy muhit ta'siri ochib berilgan. Bu yondashuv maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni bosqichma-bosqich joriy etish mexanizmlarini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha ta'lim metodikasi va pedagogik innovatsiyalarni qo'llash masalalari bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan olimlardan Loris Malaguzzi tomonidan ishlab chiqilgan Reggio Emilia yondashuvi bolaga yo'naltirilgan, ijodiy va muhitga asoslangan innovatsion model sifatida e'tirof etiladi. Ushbu modelda tarbiyachining roli fasilitator va tadqiqotchi sifatida talqin qilinadi, bu esa innovatsion faoliyatning metodik asoslarini boyitadi.

MDH olimlari tomonidan pedagogning innovatsion faoliyati, kasbiy kompetensiyasi va metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalalari keng o'rganilgan. Xususan, pedagogik mahorat va innovatsion yondashuv uyg'unligini asoslab bergan tadqiqotchilar pedagogning reflektiv faoliyati, muammoli vaziyatlarni hal etish qobiliyati va metodik ijodkorligini asosiy mezon sifatida ko'rsatadilar.

O'zbekistonlik pedagog olimlar tadqiqotlarida ham maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish va ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalari ustuvor yo'nalish sifatida ko'riladi. Shu bilan birga, bevosita maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini kompleks model sifatida yorituvchi tadqiqotlar nisbatan kam uchraydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot doirasida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini aniqlash, ularning samaradorligini baholash hamda amaliyotga mos modelni ishlab chiqishga qaratilgan kompleks tajriba-tahlil ishlari olib borildi. Olingan ilmiy natijalar innovatsion faoliyat pedagog kasbiy rivojining ajralmas tarkibiy qismi ekanini hamda u faqat metodlarni yangilash emas, balki pedagogik tafakkur, kasbiy pozitsiya va metodik qaror qabul qilish madaniyatining yangilanishi bilan bog'liq jarayon ekanini ko'rsatdi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, tarbiyachilarning innovatsion faoliyati yaxlit integrativ tuzilma sifatida namoyon bo'lishi aniqlandi. Ushbu tuzilma yangilikka ijobiy munosabat va ichki kasbiy motivatsiya, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha metodik bilimlar, hamda innovatsion yondashuvlarni amaliyotda moslashtira olish va tahlil qila olish kompetensiyalarining o'zaro uyg'unligi orqali ifodalanadi. Innovatsion faoliyat samaradorligi pedagogning refleksiv yondashuvi, o'z tajribasini qayta ko'rib chiqish va metodik moslashuvchanlik darajasi bilan bevosita bog'liqligi kuzatildi. Diagnostik va kuzatuv natijalari dastlabki holatda innovatsion faoliyat ko'proq epizodik va intuitiv xarakterga ega ekanini, metodik yangiliklardan foydalanish esa ko'pincha tizimsiz tarzda amalga oshirilishini ko'rsatdi. Raqamli vositalardan foydalanish, interfaol metodlarni maqsadli tanlash hamda natijani refleksiv tahlil qilish jarayonlari yetarli darajada shakllanmagani aniqlandi. Shu asosda innovatsion rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik ta'sir dasturi ishlab chiqildi va bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etildi. Amaliy joriy etish jarayonida metodik seminarlar, ijodiy laboratoriyalar, hamkorlikka asoslangan tajriba almashish maydonlari hamda refleksiv tahlil vositalari qo'llanilganda pedagoglarning innovatsion faolligi sezilarli faollashgani kuzatildi.

Tarbiyachilarda yangicha metodlarni tanlash va moslashtirish, mashg'ulotlarni muammoli-vaziyatli asosda qurish, bolalarning individual rivojlanish ehtiyojlariga mos innovatsion yechimlar ishlab chiqish ko'nikmalari mustahkamlandi. Metodik mustaqillik, ijodiy tashabbus va kasbiy o'zini rivojlantirishga yo'naltirilgan ichki ehtiyoj kuchaydi.

Natijaviy tahlil shuni ko'rsatdiki, innovatsion faoliyatni rivojlantirish eng samarali tarzda metodik qo'llab-quvvatlash uzluksiz yo'lga qo'yilganda, amaliy mashg'ulotlar ustuvor bo'lganda, kasbiy hamkorlik muhiti yaratilganda va o'z-o'zini tahlil qilish mexanizmlari muntazam qo'llanganda namoyon bo'ladi. Innovatsion rivojlanish individual kasbiy trayektoriya asosida tashkil etilganda pedagogning o'zlashtirish sur'ati va amaliy natijadorligi yanada barqarorlashadi. Tadqiqot yakunida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi kompleks amaliy model ishlab chiqildi. Mazkur model metodik ta'lim, refleksiv monitoring, ijodiy amaliyot va raqamli integratsiyani yagona rivojlantiruvchi mexanizm sifatida birlashtiradi hamda ta'lim amaliyotiga tatbiq etish uchun ilmiy-metodik asos bo'lib xizmat qilishi isbotlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalarining tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish alohida metod yoki texnologiyani joriy etish bilan cheklanmaydi, balki pedagogning kasbiy tafakkuri, refleksiv madaniyati va metodik qaror qabul qilish kompetensiyasini kompleks yangilash jarayoni sifatida namoyon bo'ladi. Shu jihatdan olingan natijalar innovatsion faoliyatni tizimli rivojlantirishga doir zamonaviy pedagogik konsepsiyalar bilan mazmunan uyg'un ekanligi kuzatildi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, innovatsion faoliyat barqaror shakllanishi uchun tashqi metodik ta'sirning o'zi yetarli emas. U ichki kasbiy motivatsiya, yangilikka ochiqlik va o'z faoliyatini tahlil qilishga tayyorlik bilan qo'llab-quvvatlangandagina samarali rivojlanadi. Bu holat ta'limdagi o'zgarishlar nazariyasida pedagogning ichki ishtiroki va institutsional qo'llab-quvvatlash birligi zarurligini asoslagan Michael Fullan qarashlari bilan mos keladi. Tadqiqotda ham metodik qo'llab-quvvatlash, ham kasbiy hamkorlik muhiti mavjud bo'lgan sharoitda innovatsion faollik ancha barqaror kechgani kuzatildi. Natijalar innovatsion faoliyatni rivojlantirishda ijtimoiy-madaniy o'rganish muhiti va hamkorlikka asoslangan metodik muloqot muhim omil ekanini tasdiqlaydi.

Bu jihat rivojlantiruvchi ta'lim muhitining ahamiyatini asoslab bergan Lev Vygotsky ilmiy qarashlari bilan konseptual jihatdan uyg'unlashadi. Tarbiyachilar o'rtasida tajriba almashish, birgalikdagi mashg'ulot tahlili va refleksiv suhbatlar tashkil etilganda innovatsion metodlarni o'zlashtirish chuqurlashgani aniqlandi. Shuningdek, muhokama natijalari innovatsiyalarni joriy etish bosqichma-bosqich qabul qilinishini ko'rsatdi. Pedagoglar dastlab tayyor metodni qo'llashga moyil bo'lsa, keyinchalik uni moslashtirish va ijodiy qayta ishlab chiqishga

o'tadi. Bu jarayon innovatsiyalarning tarqalish mexanizmlarini tushuntirgan Everett Rogers nazariy modeli bilan mantiqan mos tushadi. Demak, innovatsion faoliyatni rivojlantirish dasturlari ham moslashuvchan va bosqichli tuzilishga ega bo'lishi maqsadga muvofiq.

Muhokama davomida yana bir muhim jihat aniqlandi: innovatsion metodlarni joriy etish samaradorligi ularning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanish xususiyatlariga mosligi bilan chambarchas bog'liq. Erkin izlanish, muhit orqali o'rganish va bolaga yo'naltirilgan pedagogik dizayn elementlari qo'llanganda natijadorlik ortadi. Bu yondashuv muhitga asoslangan innovatsion modelni ishlab chiqqan Loris Malaguzzi pedagogik qarashlari bilan hamohangdir.

Tadqiqot natijalarini muhokama qilish shuni ko'rsatdiki, innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlari metodik ta'lim, amaliy mashg'ulot, refleksiv monitoring va kasbiy hamkorlikni yagona tizimga birlashtirgandagina yuqori samaradorlik beradi. Shu bilan birga, mazkur tadqiqot natijalari ma'lum amaliy muhit doirasida olingani sababli ularni keng miqyosda umumlashtirishda ehtiyotkorlik talab etiladi. Kelgusida turli hududiy va tashkiliy sharoitlarda qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish ilmiy xulosalarni yanada boyitadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan asoslashga qaratildi hamda olingan natijalar innovatsion faoliyat pedagog kasbiy kompetensiyasining markaziy tarkibiy qismi ekanini tasdiqladi. Innovatsion faoliyat ta'lim jarayoniga alohida yangilik kiritish bilan cheklanmay, balki pedagogning metodik tafakkuri, refleksiv yondashuvi, ijodiy muammolarni hal etish qobiliyati va kasbiy moslashuvchanligini kompleks rivojlantirishni talab qiluvchi uzluksiz jarayon sifatida namoyon bo'lishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida innovatsion faoliyatning samarali rivojlanishi metodik qo'llab-quvvatlash, ichki kasbiy motivatsiya, amaliy yo'naltirilgan o'qitish, refleksiv tahlil va kasbiy hamkorlik muhiti bilan uzviy bog'liq ekani asoslandi. Innovatsion yondashuvlar tarbiyachining individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasi bilan uyg'unlashtirilganda ularning barqarorligi va amaliy natijadorligi ortishi kuzatildi. Bu esa innovatsion rivojlanish mexanizmlari shaxsga yo'naltirilgan va moslashuvchan model asosida qurilishi zarurligini ko'rsatadi. Ishlab chiqilgan kompleks rivojlantirish modeli metodik ta'lim, tajriba-sinov faoliyati, refleksiv monitoring, ijodiy laboratoriya shakllari va raqamli pedagogik vositalar integratsiyasiga tayangan holda tuzildi. Mazkur modelni ta'lim amaliyotiga joriy etish tarbiyachilarning metodik mustaqilligi, yangilik yaratish faolligi va pedagogik qaror qabul qilish sifatini oshirishga xizmat qilishi ilmiy-amaliy jihatdan asoslandi.

Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni rivojlantirish strategik ahamiyatga ega bo'lib, u pedagog kadrlar tayyorlash va malakasini oshirish jarayonlari bilan integratsiyalashgan holda tashkil etilishi lozim. Taklif etilgan mexanizm va model maktabgacha ta'lim tashkilotlari metodik xizmatini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish hamda zamonaviy pedagogik muhitni shakllantirishda metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar to'plami. – Toshkent.
2. Maktabgacha ta'lim metodikasi bo'yicha zamonaviy o'quv-uslubiy majmualar va metodik qo'llanmalar. – Toshkent.
3. Селевко Г. К. Современне образователне технологии. – Москва: Народное образование.
4. Пулат Э. С. Инновационне педагогические технологии. – Москва: Академия.
5. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan.
6. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod.
7. Xodjayev B. Pedagogik innovatika asoslari. – Toshkent: Tafakkur.
8. Diffusion of Innovations – Rogers E. M. Innovation diffusion theory and adoption mechanisms. – New York: Free Press.
9. Educational Change – Fullan M. The dynamics of educational transformation and teacher innovation. – London: Routledge.
10. Mind in Society – Vygotsky L. S. The development of higher psychological processes in learning. – Cambridge: Harvard University Press.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.